

ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Яцканич Н.М.

Закарпатський державний університет

Тестування – ефективний метод оцінювання іншомовної мовленнєвої діяльності. Це об'єктивний показник ступеня засвоєння матеріалу. Недоліком проведення даного виду контролю є здійснення перевірки фактичних знань студентів, що не враховує потенційних можливостей розвитку особистості.

Ключові слова: метод оцінювання, тестування, об'єктивність, мовленнєві здібності.

Питання дослідження тестування як методу оцінювання є відносно новим і стає актуальним починаючи з 80-их років минулого століття. Проблему розробки тестів та їх застосування в практиці навчання іноземних мов досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: Ю.В.Головач, А.Ю.Горчев, Н.А.Дадыдкіна, Е.Ф.Іванова, В.А.Коккота, О.П.Петренко, О.Г.Поляков, Ф.Н.Рабинович, И.А.Рапопорт, H.J.Alderson, L.Bachman, C.Chapelle, C.Clapham, J.Clark, A.Cohen, A.Davis, M.Zeidner та ін. На сьогодні існує досить великий доробок в аспекті тестування вмінь іншомовного мовлення.

Євроінтеграційні процеси в Україні передбачають створення єдиної зони вищої освіти для забезпечення конкурентоспроможності українських фахівців на світовій арені. При цьому якісне володіння іноземними мовами стає необхідною умовою для входження у відкритий інформаційний простір, для спілкування та полегшення процесу соціологізації в сучасному ринковому середовищі. Тож **метою дослідження** даної статті є аналіз тестових завдань та доцільність їх використання на заняттях з іноземної мови.

Одне з головних завдань модернізації освіти – забезпечення знань на рівні функціональної грамотності, принаймні однієї іноземної мови. На сучасному етапі підкреслюється важливість досконалого володіння мовним матеріалом, здатність використовувати набуті вміння для вирішення конкретних комунікативних завдань.

Для діагностики успішності навчання використовуються різноманітні форми, методи та прийоми. В педагогічній практиці застосовуються наступні види контролю: поточний, тематичний, періодичний та підсумковий. За формою проведення вони можуть бути індивідуальними та фронтальними, усними та письмовими, вербальними та невербальними, одномовними та двомовними, з використанням технічних засобів навчання та без них [9].

Дослідники розробили велику кількість методів оцінювання. Іспити, заліки, усне опитування, контрольні роботи, колоквіуми, реферати, семінари, лабораторні роботи, звіти з виробничої практики утворюють систему контролю. Проте найбільш ефективним методом оцінювання на сучасному етапі вважається тест,

складова частина методу, що передбачає виконання випробуванням спеціальних завдань.

Відомий французький лінгвіст Ж.-К. Мот дає наступне визначення «Тест з іноземної мови – це пошук коротких відповідей на перелік запитань (...), тоді як традиційне оцінювання вимагає дати чітку та розгорнуту відповідь на декілька завдань» [15, с.12]. Дослідники тестової методики стосовно читання іноземних текстів довели, що тести є не тільки ефективним інструментом контролю, але й адаптації [3;8;12].

Залежно від цілеспрямованості розрізняють:

- тести навчальних досягнень,
- тести загального володіння іноземною мовою,
- діагностичні тести,
- тести на виявлення здібностей до вивчення іноземної мови.

Тести навчальних досягнень використовують в учбових закладах з метою визначення рівня навчальних досягнень в оволодінні іноземною мовленнєвою діяльністю на певному ступені навчання [6, с.4]. Їх складають у точній відповідності до програми або засвоєного навчального матеріалу. При зарахуванні на навчання студентів-іноземців університетами франкомовних країн використовують тести типу DELF, DALF.

Тести розглядаються як форма контрольного-тренувального завдання для визначення (діагностики) рівня навченості. Вони характеризуються:

- простотою процедури виконання;
- стандартністю структури;
- дрібним дозуванням учбового матеріалу;
- легкістю здійснення зворотного зв'язку;
- можливістю безпосередньої фіксації результатів;
- кваліметричними якістьми, тобто зручністю кількісного виразу якості виконання завдання [9].

Вищевказані характерні риси тестів роблять їх особливо придатними для проведення як поточного, так і підсумкового контролю, значною мірою усуваючи суб'єктивізм в оцінках [13, с.69].

Тестові завдання допомагають викладачам іноземної мови проконтролювати за короткий проміжок часу засвоєння студентами граматичного матеріалу (оволодіння часовими дієслівними формами, артиклями, прийменниками, займенниками, прислівниками тощо) та іноземної лексики (омоніми, синоніми, антоніми), оцінити вміння створювати мовні висловлювання. Відомо, що процес навчання обов'язково повинен підтримуватися відповідною формою перевірки, бо (і це доведено практикою) студент вчиться, оскільки його перевіряють. У традиційних формах контролю іноземної мовленнєвої діяльності (відповіді на запитання, постановка запитань до тексту, переказ, бесіда за прочитаним) центр уваги перенесений на продуктивні форми роботи. Деякі з них вимагають індивідуального підходу до контролю, тому забирають багато часу. З огляду на це, застосування таких форм роботи не завжди прийнятне.

Завдяки появі тестового методу оцінювання можливим стало здійснення контролю рівня оволодіння іноземною лексикою та граматиною, вміння

створювати іншомовні висловлювання. До прикладу, для оцінювання іншомовної лексики мовознавець Дюканова Н.М. пропонує наступні завдання:

- доповнити речення за допомогою пропущених слів;
- до поданих слів дібрати антоніми (синоніми, омоніми);
- доповнити речення вірним словом (одне із трьох);
- розгадати кросворд;
- продовжити діалог;
- прокоментувати ситуацію;
- відгадати слово [3].

Тестова методика найбільш відповідає умовам групового навчання. Вона керує увагою тих, хто навчається, націлює їх на суттєву інформацію, потребує небагато часу, зводить до мінімуму труднощі продуктивного характеру. Крім цього, при застосуванні тестів стимулюється інтелектуальна активність студентів: аналіз та синтез, узагальнення та конкретизація, порівняння та розрізнення. Тест є своєрідною навчальною опорою, оскільки в одній з альтернатив дається суттєва віха змісту.

Тести пропонуються або у відкритій формі (доповнення основного тексту, для отримання правильної відповіді), або в закритій формі (вибір відповіді з кількох варіантів, причому один з них правильний, а інші - ні).

На початковому рівні навчання, через брак мовних знань та навичок іншомовного спілкування, викладач повинен оцінювати одну з чотирьох мовних здібностей або засвоєння певної складової лінгвістичного аналізу (словниковий склад, граматики, вимова, правопис). На цьому етапі слід використовувати тести з неважкими завданнями, оскільки метою є зацікавити студентів, викликати позитивне враження в процесі вивчення іноземної мови та проведення контролю.

На середньому рівні навчання викладач може оцінювати вміння студентів, використовуючи діалогічні ситуації (*se présenter, inviter, offrir, refuser, accepter, proposer, féliciter, décommander, faire des compliments*), певні теми для щоденного спілкування, які б стимулювали вживання певних граматичних категорій та вивчених слів: *À la gare, Au téléphone, Aux achats, Dans une agence de voyage*. Закріплення набутих знань, умінь та навичок перевіряється систематичним контролем.

До прикладу, для визначення рівня знань студентів пропонуємо наступний граматичний тест:

Cochez la bonne case.

1. - Cette cassette est à lui ? - Non, ce n'est pas _____.
ma cassette
ta cassette
sa cassette
2. - Ces livres sont à vous ? - Oui, ce sont _____.
leurs livres
nos livres
ses livres
3. - Ce billet est à elle ? - Non, ce n'est pas _____.
son billet

mon billet

ton billet

4. - Ces clés sont à nous ? - Oui, ce sont _____.

leurs clés

nos clés

vos clés

5. - Ce chien est à eux ? - Non, ce n'est pas _____.

ton chien

son chien

leur chien

Corrigé:

1. - Cette cassette est à lui ? - Non, ce n'est pas sa cassette.

2. - Ces livres sont à vous ? - Oui, ce sont nos livres.

3. - Ce billet est à elle ? - Non, ce n'est pas son billet.

4. - Ces clés sont à nous ? - Oui, ce sont nos clés.

5. - Ce chien est à eux ? - Non, ce n'est pas leur chien.

Варто відмітити, що тестові завдання (як і будь-яка форма контролю) мають недоліки, а саме:

1) вони, перш за все, розраховані на перевірку знань, а не вмінь, тому що перевіряється пасивне, а не активне володіння мовою;

2) до правильної відповіді можна прийти шляхом виключення знайомих слів із групи запропонованих;

3) в одному тесті перевіряється обмежена кількість слів;

4) виключається можливість вільного викладу думки, активного використання студентами усіх відомих йому явищ.

Оскільки основною метою навчання іноземній мові є набуття комунікативних вмінь та навичок, то тестування не може бути єдиною формою контролю. Саме в оцінюванні усного мовлення (як діалогічного, так і монологічного) слід вдаватися до традиційних форм опитування. Застосування ж тестів саме у процесі контролю граматичного та лексичного матеріалу є досить корисним та ефективним, оскільки дозволяє заощадити час та посилити мотивацію студентів до вивчення мови.

Проаналізувавши тестові завдання та доцільність їх використання на заняттях з іноземної мови, робимо висновок, що тести – це «найбільш економна форма контролю», об'єктивний показник ступеня засвоєння мовного матеріалу [11]. Недоліком проведення тестового контролю є здійснення перевірки фактичних знань студентів, що не враховує потенційних можливостей розвитку особистості. Він не діагностує вміння конкретизувати відповідь прикладами, знання фактів, вміння зв'язано та логічно висловлювати думку. Це означає, що тестовий контроль необхідно поєднувати з іншими (традиційними) формами та методами перевірки.

Література

1. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів: Навчальний посібник для студентів. - Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. - 176 с.
2. Виноградов О. Тести як соціальна інновація в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.fulbrifht.org.ua
3. Дюканова Н.М. Проблеми застосування тестів під час вивчення іноземної мови // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2007. – Вип. 46. – С. 26–31.
4. Єфремова Н.Ф. Тестирование и мониторинг: рекомендации учителю // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2001. – 3.– С. 55-60.
5. Ільїних Н.А. Тестування у навчанні іноземних мов (з досвіду роботи) // Навчання іноземним мовам: традиції та інновацію Міжвузівський збірник наукових статей. - П'ятигорськ: Вид-во ПГЛУ, 2001. - С.116-121.
6. Коккота В.А. Лингво-дидактическое тестирование. – М.: Высшая школа, 1989. – 127 с.
7. Мильруд Р.П., Матієнко А.В. Мовний тест: проблеми педагогічних вимірювань // Іноземні мови в школі. - 2006. - № 5. - С.7-13.
8. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. Пособие/ Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько и др. – Мн.: Выш.шк., 1992. – 445с.
9. Питання контролю навченості учнів іноземної мови: Методичний посібник / За ред. А.А. Миролубова. - К.: Титул, 2001.
- 10.Рогова Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. - М., 1991. – 285 с.
- 11.Рогинский В.М. Абетка педагогічної праці (Посібник для починаючого викладача технічного вузу). - М.: Выш.шк., 1990. - 112 с.
- 12.Розенкранц М.В. Використання тестової методики при навчанні читання текстів різних функціональних стилів у старших класах. // Контроль у навчанні іноземних мов у середній школі: Кн. для вчителя: З досвіду роботи / Ред.-сост. В.А. Слободчиков. - М.: Просвещение, 1986.
- 13.Тарасова О. Зовнішнє тестування: передумови успіху. // Іноземні мови в навчальних закладах. - №1 .–2007.– С. 69–74.
- 14.Щукін А.Н. Навчання іноземним мовам: Теорія і практика: Навчальний посібник для викладачів і студентів. - М.: Філоматіс, 2004.
- 15.Jean-Claude Mothe, L'évaluation par les tests dans la classe de français, Hachette, Larousse, 1975, p.12.
- 16.Gérard de Vecchi, Aider les élèves à apprendre, Éditions Hachette, 1992, p.86.

Summary

Testing is an effective method of foreign speech assessment. It is an objective indicator of the degree of learning. This type of control checks only actual students knowledge and doesn't consider potential development of personality, that is the disadvantage of this type of control.